

VG

ST·OLAV

**Vorg
Sver
8-0**

**Paven
kjøper
VG**

- 1 eks.!

154

nå ☒

Husker De disse tegningene?

En av de virkelig gode ting som har skjedd på ST. OLAV's redaksjon i 1974 er at bladet har fått en fast tegner — en mann vi forøvrig snart skal presentere nærmere for leserne.

På denne siden gjengir vi to av hans beste ting i året som gikk, tegninger til redaksjonelle kommentarer om — ja, husker De?

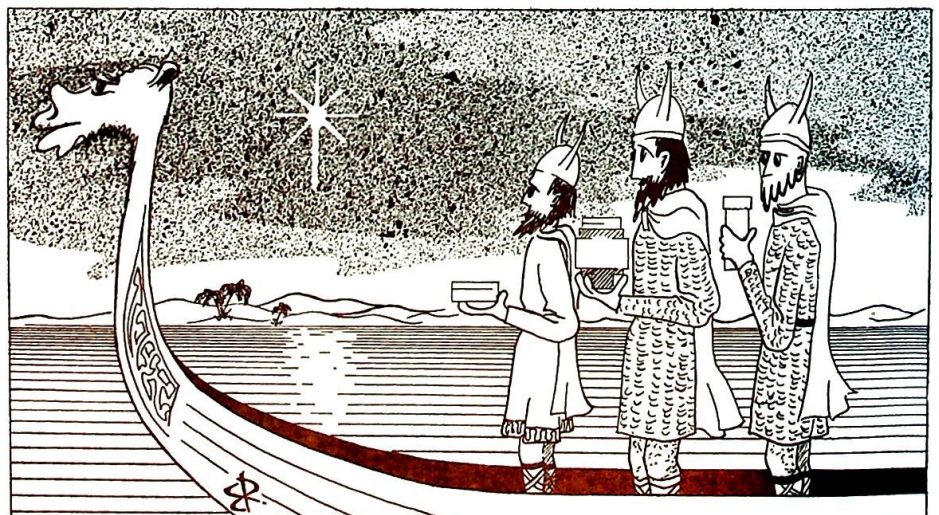
De finner eventuelt svaret kanskje i selve innholdsfortegnelsen.

Red.

ST. OLAV
KATOLSK TIDSSKRIFT

KR. 50,— PR. AR

HVER 14. DAG

ST·OLAV

K A T O L S K T I D S S K R I F T

N R. 1

86. ÅRGANG

12. JANUAR

1 9 7 4

**ENERGI-
KRISETID**

(SIDE 2)

Pavens
fredsbudskap
(side 4)

«Diktere på
nært hold»
(side 6)

Bønneuken for
kristen enhet
(side 8)

St. Olav i året
som gikk
(midtsidene)

Nyheter,
Film m.m.

På visse betingelser blir 1974 et ekstra spennende år for oss alle.

En av forutsetningene, den fremste, er at vi redder freden i verden. Ja, ikke bare redder den, men bygger den opp til noe som angår hver enkelt av oss. Til en selvfølgelig plikt. Freden avhenger av hver enkelt av oss, som pave Paul VI sier (side 4 i dette nummeret).

Den neste betingelsen for året er kanskje denne: at vi klarer å verge oss mot pessimismen, likegyldigheten og resignasjonen. Følelsen vi kan få av at det neppe er langt igjen med vår verden er farlig og — kjettesk. Ja, la oss bruke nettopp det ordet for en gangs skyld.

Hvis vi får leve i fred og gjenvinner håpet — håp ikke bare om en sommer, men om at noe langsomt vil skje i våre sinn til det gode — da kan vi vende oss mot viktige ting i 1974:

■ Året er innledningen til et av Kirkens såkalte Hellige År — og skal brukes til indre fornyelse. Det er ikke snakk om strukturendringer, omorganisering eller om hvorledes vi skal bli mer tidsmessig på det ene eller på det andre område. Det dreier seg, som biskopen har sagt, om våre personlige holdninger, om vårt forhold til Gud og til nesten. Kort sagt: Det dreier seg om kristendommens påtrengende anliggende, det å gjøre bot og få et nytt hjerte.

Se side 4—5.

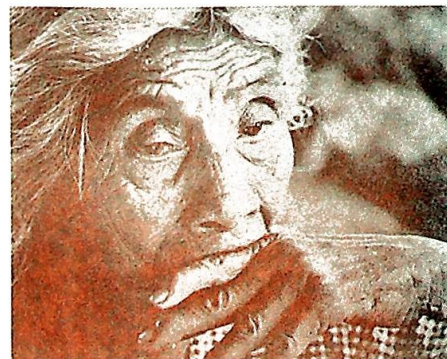
■ Året samler en ny Bispesynode i Roma, denne gang om det avgjørende spørsmål om evangelisering av denne urolige og rådville verden. Ett av spørsmålene på denne Synode, tilfeldig valgt ut her, er dette: Er katolikker i bispedømmene og sognene klar over at de er ansvarlige både for evangeliseringen av sine egne og av de som ikke har eller har mistet troen?

■ Og endelig: Dette året kan bety en ny forståelse i menighetene av vårt forhold til innvandrerne — «de fremmede». Alt for lenge har de vært ståtister i den lokale kirke. I raskt tempo skjer det viktige ting, den «Innvandrerens dag» som planlegges i det nye året vil kanskje for alvor sette søkelyset på problemet også her hjemme. Det er etter manges mening vår tids største utfordring — og vi har denne utfordring i hver enkelt menighet.

Dette er tre punkter, kjennetegn, for 1974. Ingen i Kirken må innbille seg at de kan gå utenom disse spørsmål eller at det er ting som foregår over hodene på dem. Vi er alle i høyeste grad medansvarlige, med vår egen fornyelse og vårt eget forhold til våre egne og de som lever rundt oss.

Hvis altså nevnte betingelser oppfylles, fred innad og utad og dette at vi klarer å være med på å skape nytt håp, også utenfor våre egne rekker, er 1974 et år med store oppgaver.

Alt kan kanskje virke tungt og nedfrosset i januar. Men også i en slik energikrisetid kan vi finne meningen når vi bryter ut av isolasjonen og

Se forsiden.

TID

En
klovn

selvgodheten og gjør noe med vanskelighetene.

Noen av oss har alt funnet denne indre mening og sammenheng. For eksempel de som i Fransiskushjelpens regi drar ut til ensomme og gamle for å gjøre livet litt lettere for dem. En ørliten tanke lettere. Og for eksempel de unge i Ungdommens Caritas som allerede forbereder en ny sommerleir i Norge for nordirske barn. Og de som kan smile litt av sine egne feil og tabber fordi de allerede ser tingene i større sammenheng.

Ikke noe av det 1974 krever av oss er lett. Problemer melder seg som ikke bare løses med noen gode salmer og et par kristelige smil. Virkeligheten er så innviklet og problematisk at Kristi venner og medarbeidere både må være faglig dyktige og ha den visdom som kommer av bønn og kontemplasjon.

Vi kan ikke bare velte til side vanskelighetene og oppgavene. Han har ikke valgt oss ut til medarbeiderskap for at vi skal sove oss gjennom de avgjørende årene.

ST. OLAV's miniredaksjon vil forsøke å holde dere underrettet om de punkter som har vært nevnt. Vi kan sikkert ikke gjøre det helt fullkomment, men det er ikke alt likevel. Det viktigste etter hvert er vel at dere selv ser at dere får et spennende år, et som kan bli fullt av mening.

Godt nytt år!

Å. R.

ST. OLAV

KATOLSK TIDSSKRIFT

KR. 50,— PR. ÅR

HVER 14. DAG

Kanskje De synes at forsidebildet denne gang er en vel pessimistisk start på det nye året?

(Passer det fremdeles bedre med pene bilder av enslige babyer som ser undrende inn i fremtiden?)

Den gamle kvinnen fryser, energikrisen er brutal virkelighet. Og det er januar, kaldt og fælt. Den gamle er nær fortvilelsen, hun ser ikke undrende etter noe lenger.

Hun er kanskje ikke selv pessimistisk, det er vi andre som blir litt pessimistiske av å ha henne så kloss innpå.

Som en påminnelse.

Hun er det vi ofte gjorde ut av det gamle året. Hun er det vi kommer til å gjøre det nye til hvis det ikke skjer noe i oss.

Selvfølgelig er det vanskelig å håpe. Vanskelig å smile. Vanskelig å holde fred:

Den levendetsken jeg fikk julaften hadde opplagt vært død i dagevis i en eller annen trailer og i en eller annen iskasse.

Og til tross for energikrisen og de frysende gamle var det så mye skitt og eksos i gatene at man — som det ble sagt i et program på TV — ikke lovlig kunne dumpes i sjøen engang hvis

man fort pustet inn luften tre ganger.

Vi var slitne av det moderne julemaset og all spisingen. Vi ønsket og ønsker ikke påminnelser om vår egen elendighet. Tilsynelatende trenger vi bilder av de undrende babyer og deres uvitende øyne.

Tilsynelatende.

Men i kulda og galskapen er det fremdeles små smil. Jeg skal nevne ett:

På fjernsynsskjermen ble det annonsert britisk TV-teater — med tysk navn. Ein Aspedistra in Babylon.

Hva gir dere meg?

Misforstå meg rett, jeg har ikke noe imot tysk eller tyskere. Men dette var altså et britisk stykke, av H. E. Bates.

Og i denne sprogforvirringens tid er det en grense for hva vi kan finne oss i.

BBC An Aspedistra... hadde blitt til tyske Ein Aspedistra...

Jeg knurret. Jeg holdt en liten protesttale for familien. Jeg var sprogmechtig, lærd. Mett. Og varm i hodet ihvert fall.

Til det gikk opp for meg at dette ikke var tysk, men nynorsk. Ein Aspedistra i Babylon.

Jeg klarte å holde fred, det vil si, jeg skrev ikke et forarget brev til Kringkastingssjefen før jeg hadde fått tenkt meg om. Og jeg klarte å smile en smule av meg selv og mine dumheter.

Men det å håpe da?

Det tok lengre tid, det gjorde faktisk det. Det nye året virket grått og kaldt og ikke vennlig.

Vel, jeg håper mot all fornuft på at 1974 blir et bedre år for den gamle kvinnen. Og dermed kanskje også for andre.

REDAKSJONELT

Skriftestol

«Dagbladet» startet i uken mellom jul og nyttår — på et tidspunkt da det var påkrevet å krydre restene av ribben for at folk skulle få svelget mer — en artikkelserie om «sex i skriftestolen». Artikkelen er skrevet av to italienske journalister som med skjulte mikrofoner og båndopptagere «gikk til skrifte» i så og så mange kirker i Italia for å snakke om sine «intime problemer» og få gode råd fra skriftefedrene.

«Sex i skriftestolen» er sikkert såkalt godt stoff for avisens mange lesere, selv om norske katolikker eventuelt vil kaste et blikk på «avsløringene» med lett hevede øyenbryn. Av to grunner:

1. Fordi en avis benytter seg av stoff som er skaffet på falske premisser. (En avis som ellers opptre som den rene uskyld når det tales om Watergate.)

2. Fordi saken ikke har relevans for noen katolikker. Vi har nok, mange av oss, vanskeligheter med skriftemål og skriftemålspraksis — men det skyldes ikke seksuelle problemer, tro meg.

Tilbake står da et forsøk av en avis som regner seg som et betydelig norsk kulturorgan på å holde ved like tvangsforestillinger her hjemme om den katolske kirke. Det er farlig kryder.

KRIG OG KAMP ER IKKE EN «HISTORISK NØDVENDIGHET»

Lytt til meg igjen, dere som møter det nye året 1974. Lytt igjen til det jeg har å si, jeg ber dere ydmykt og bønnfallende, inntrengende og alvorlig.

Enda en gang ønsker jeg, som dere vil ha forstått, å tale til dere om Freden.

Ja, om Freden. Kanskje dere tenker at dere alt vet mesteparten av det som kan vites om Freden, så mye er alt sagt om den av hvem som helst. Og kanskje det sløve og avstumpede i disse ordene vi har hørt vekker i oss lede og avsmak, tretthet, til og med frykt. En frykt for at det bak Fredens forlokkende charme bare skjuler seg illusoriske tryllekunstner, uforstående og utslitte ord, til og med en farlig trolddom. Den nåværende situasjon i historien, kjennetegnet av bitre og voldsomme utbrudd av internasjonale konflikter, av uforsonlig klassekamp, av revolusjonære frihetsbevegelser, av undertrykkelse av menneskelige rettigheter og grunnleggende friheter og av uforutsette tegn på økonomisk uro verden over, synes å knuse Fredens ideal. Idealet veltes over ende som en avgudsstøtte. Og istedenfor de bleke og forsiktige abstraksjoner som Freden tilsynelatende kjennetegnes av i dagens politiske liv og tanke, gis nok en gang fortrinnsrett til en realisme bygget på faktiske interesser, mennesket vurderes nok en gang som et uløselig problem i evig konflikt med seg selv. Mennesket er, slik sett, et vesen som i sitt hjerte er skjebnebestemt for indre strid.

Ansikt til ansikt med denne rå realisme, foreslår Vi ikke et rent abstrakt Fredsbegrep — undergravet av nye og rystende erfaringer — men en sterk og utemmelig idealisme — Fredens egen.

Brødre, alle av god vilje, klokskapens mennesker, dere som kjenner lidelse og nød, hør våre enkle og ydmyke ord. Freden er menneskehetens ideal. Freden er nødvendig. Freden er en plikt. Freden er til vårt beste. Dette er ikke en fastslått og ulogisk idé vi har, det er heller ikke en tvangsforestilling eller en illusjon. Det er en sikkerhet, ja, det er vårt håp, det er nøkkelen til sivilisasjonens fremtid og til verdens skjebne. Ja, slik er Freden.

Vi er så overbevist om at Freden er menneskehetens mål underveis mot stigende forståelse og viten om seg selv og i utviklingen av jordens samfunn, at vi idag, ved inngangen til et nytt år og for de kommende år, våger å gjenta de samme ord som ifjor: Fred er mulig.

Egentlig er det som setter Freden i fare og forstyrrer historiens gang i Fredens tegn en uuttalt og skeptisk overbevisning i mennesker om at Freden i praksis er uoppnåelig. Folk tenker at det selvfølgelig er en vidunderlig tanke, en udmerket syntese av menneskelige forhåpninger, men like fullt en poetisk drøm og en utopisk villfarelse. Bedøvende og svekkende. Igjen kommer den tanken tilbake til menneskers sinn, tilsynelatende uimotståelig, at det som betyr noe er makt. I beste fall vil mennesker kunne dempe kreftene i en maktbalanse. Men, tenker de, et moderne samfunn kan ikke klare seg uten makt.

Vi må stoppe et øyeblikk ved denne avgjørende inn vending, for å oppklare mulige misforståelser: forvekslingen av Fred og svakhet (ikke bare fysisk, men også moralsk), oppgivelse av virkelige rettigheter og tanken

om rettferdighet for folkene, det å vike tilbake for risiko roganse og dermed et samtykke til slaveri. Dette er ikke virkelig Fred. Undertrykkelse er ikke Fred. Feighet er ikke Fred. En rent ytre ordening diktert av frykt betyr ikke Fred. Feiringen nylig av femogtyve-årsdagen for De Menneskelige Rettigheter minnet oss om at virkelig Fred må grunnes på menneskets ukrenkelige verdighet. Og fra dette kommer menneskenes klare rettigheter og deres plikter.

Det er helt sant at Freden vil godta lydighet mot rettferdige lover og en rettmessig autoritet. Men den vil aldri stille seg fremmed til spørsmål om det felles beste eller til spørsmål om menneskets moralske frihet. Freden kan også føre med seg alvorlige ofre: i kampen om prestisje, i våpenkappløpet, i det å overse fornærmelser og i det å stryke ut gjeld. Den kan til og med føre til generøs tilgivelse og til forsoning. Men dette kan aldri skje ved egoistisk å trygge egne interesser på bekostning av andres lovlige krav, heller ikke ved nedrigheit. Freden vil alltid kjenne hunger og tørst etter rettferdighet, den vil aldri glemme det arbeide som må gjøres for å forsvare de svake, hjelpe de fattige og fremme de undertryktes sak. Freden vil aldri forråde livets høyere verdier for selv å kunne overleve.

Men dette skal ikke bety at Freden kan betraktes som en utopisk sak. Fredens visshet baserer seg ikke bare på det å være, men også på det å bli. Som menneskenes liv, er Freden dynamisk. Fredens rike omfatter de moralske forpliktelsesområde. Freden må ikke bare blir trygget og fastholdt, den må også virkeliggjøres. Og derfor er Freden, og må alltid være det, noe som befinner seg i en stadig og fremadskridende prosess. Vi vil gå videre og si: Fred er bare mulig hvis Freden blir regnet som en plikt. Det er ikke nok å si at den må bygge på en overbevisning eller at den er til vår fordel. Freden må bli en del av menneskenes samvittighet som et høyeste etisk mål, som en moralsk nødvendighet, komme fra de medfødte, naturlige krav som fellesskap og sameksistens stiller.

Oppdagelsen av dette lærer oss visse prinsipper som vi aldri burde avvike fra. Og først og fremst forteller det oss om Fredens virkelige natur: at Fred fremfor alt annet er en idé. Den er en indre sannhet, en ubestridelig påstand og en skatt av ånd. Freden må vokse frem av en grunnleggende åndelig oppfatning av menneskeheten: menneskeheten må leve i Fred, det vil si, forenet og i overensstemmelse med seg selv, nært knyttet sammen i tilværelsen. Det at man mangler eller har mistet dette hovedsyn har vært, og er fremdeles, hovedårsaken til de ulykker og den elendighet historien kjenner. Det å se krig og strid mellom mennesker som en historisk nødvendighet, er ikke bare filosofisk feil, det er også en stadig forbrytelse mot menneskeheten. Sivilisasjonen må til slutt fri seg fra den gamle villfarelse, den som fremdeles eksisterer og er aktiv, *homo homini lupus*. Denne villfarelse har vært virksom fra Kains tid. Det moderne menneske må ha det moralske og det profetiske mot til å frigjøre seg fra denne medfødte villskap og komme frem til en annen konklusjon, nemlig den at Fredens idé er noe na-

Denne unge karen starter et nytt år og et liv med slitte dekk. Men har han og vi andre noen fremtid i det hele tatt?

turlig, nødvendig, bindende og mulig. Vi må herefter se idé, forsvarsløs og fjernt fra den virkelige verden? Fra og offer, en feig og makelig underkastelse for andres armneskeheten, historien, de politiske bevegelser, kultur og fremskritt i forhold til Freden.

Men hva er meningen med denne åndelige, subjektive, indre og personlige ideen? Hvilken nytte er det i en slik de skremmende og effektive ting som skjer i vår tid? Mens de tragiske erfaringer fra den siste Verdenskrig forsvinner i historien, må vi dessverre være vidne til en ny rivalisering mellom nasjonene og i samfunnenes politiske diskusjoner. Og idag er maktmidlene større og kraftigere enn de som sto til menneskenes rådighet før verdenskrigene. Kan dere ikke se — det finnes mange innvendinger mot dette — at verden beveger seg mot konflikter som er grusommere og hardere enn gårdsdagens? Ser dere ikke hvordan vi mangler en effektiv propaganda for fred, hvor liten innflytelse de har de internasjonale institusjoner som ble dannet mens en blodig og svekket verden prøvde å komme til krefter etter Verdenskrigene? I hvilken retning går vår verden? Forberedes ikke nye og enda mer katastrofale og avskyelige konflikter? Vi burde kanskje være tause stilt overfor slike ting, det er som vi står overfor en desperat skjebne.

Men nei. Er vi da også blinde? Er vi naive? Nei, brødre, vi er bare sikre på at vår sak, Fredens sak, vil seire. Først: fordi Fredens idé allerede har seiret i tankene til de som sitter med stort ansvar. Vi har tiltro til deres informasjon og visdom, til deres energi og evner. Ikke noe statsoverhode kan idag ønske krig, hver eneste en av disse lederne lengter etter en endelig Fred i verden. Og dette er viktig og betydningsfullt. Vi våger å formane og oppmuntre disse ledere til aldri mer å fornekte sitt program, det felles program, for Fred.

For det annet: Det er ideer, langt mer enn spesielle interesser, som leder verden — selv om det ofte ser anderledes ut. Hvis Fredens idé på en effektiv måte erobrer

menneskenes hjerter, vil Freden være sikker. Ja, den vil redde menneskeheten. Det er unødvendig for oss i dette budskap å sløse med ord for å vise makten i denne ideen som nå har blitt en del av den offentlige mening. Idag er Fredstanken den dronning som i virkeligheten styrer folkene, som former dem og leder dem. Og det er Folkene (det vil si den aktive folkemening) som styrer de ledende og herskende. Det er i det minste i stor grad slik.

Punkt tre: Hvis den offentlige mening er den faktor som bestemmer Folkenes skjebne, så avhenger Fredens fremtid også av hver enkelt av oss. For hver av oss er en del av et demokratisk system, et system som på forskjellige måter og i forskjellige styrkegrader idag kjennetegner livet i de nasjoner som er organisert på moderne vis. Dette er hva vi ønsker å si: Fred er mulig, hvis hver av oss ønsker den. Hvis hver av oss elsker Freden, forsvaret Freden, arbeider for Freden. Hver av oss må lytte i sitt eget indre til ordene *Freden er avhengig av deg også*.

Selvfølgelig kan den enkeltes innflytelse over den offentlige opinion bare være uendelig liten. Men den er aldri bortkastet eller forgjeves. Freden lever av den støtte mennesker gir den, enkeltvis og anonymt. Og vi kjenner alle til hvordan fenomenet den offentlige mening formes og uttrykkes, en sterk og alvorlig mening kan lett bli sådd blant menneskene. Bekreftelsen av Fred må utvikles fra det enkelte individ til fellesskapet, bekræftelsen må komme fra Folket og Folkenes Samfunn. Det må omformes til overbevisning, ideologi og handling. Det må ha som mål å gjennomsyre den kommende generasjons tanker og handlinger. Det må gjennomtrengte verden, politikken, det økonomiske liv, skolene, fremtiden og sivilisasjonen. Og dette må gjøres av en skapende impuls mot fremtidens historie og verdens omdanning, ikke ved feighet og egoisme, men ved moralsk styrke og ved stigende kjærlighet til hele menneskeheten. Fred er mot, det er klokskap, det er en plikt. Og til syvende og sist er den omtanke og lykke.

Dette er hva vi prøver å si til dere våre brødre, til denne verdens mennesker, til dere som kontrollerer dens skjebne, til kulturens kvinner og menn, til forretningslivets mennesker: De må rette deres handlinger mot Fred. Freden trenger dere. Hvis dere vil, kan dere klare denne oppgaven. Freden er avhengig av hver enkelt av dere.

Og for dere våre brødre og søstre i tro og kjærlighet, vil vi ha ord som bygger på enda større tillit og som innebærer enda større krav. Har vi kanskje ikke våre egne og overmenneskelige muligheter til å samarbeide med de som fremmer Fredens sak? Har vi ikke muligheter til å gjøre deres anstrengelser — våre felles anstrengelser — virksomme slik at Kristus som det står i Evangeliet kan kalle både dem og oss «Guds sønner». Har vi ikke kraft til å tale Fredens sak, fremfor alt til menneskenes samvittighet? Og hvem er mer forpliktet enn vi til å lære andre om Fred, i ord og ved våre eksempler? Og hvordan er vi istand til å gi vår støtte til Fredens sak uten å ta med den guddommelige årsakssammenheng, uten å påkalle den i våre bønner? Skal vi være ufølsomme for Fredens arv, den oversanselige og utsigelse Fred som Kristus og bare Kristus har gitt oss som lever i en verden som ikke kjenner til hvem som gir virkelig Fred? Kan vi ikke derfor forsterke våre bønner om Fred med den ydmykhet og kjærlighet som den guddommelige nåde ikke kan motstå? Dette er en vidunderlig ting: Fred er mulig, og den er avhengig av oss, gjennom Kristus, vår Fred.

Må våre apostoliske velsignelser i fred være et pant på dette.

PAUL VI

Diktere på

BIND 10 AV «VERDENS

Av ÅGE RØNNING

Når vi leser historie, opplever vi dette: Jo nærmere vi kommer vår egen tid, jo lettere synes vi det blir å finne feil. Det skyldes ikke hele tiden vår klokskap og dype forståelse av for eksempel de siste åtti-nitti år, heller at stoff vi har såpass innpå livet lett bryter seg inn i våre private sirkler, fører til innvendinger, egger til andre vurderinger osv. Hvilket gjerne bare betyr at stoffet fascinerer oss. Før pleide vi å si at vi tuktet den vi elsket. Hvis denne artikkel som egentlig er en skjult kjærlighetserklæring til alt det Bind 10 av Cappelens Verdenslitteraturhistorie representerer virker unødig pirkete, skyldes det to ting: 1) At det følgende også er en høyst personlig førstegangsanalyse og 2) En deilig fornemmelse av å ha fått en fin skatt i huset.

Første gang jeg som anmelder fnyste var på side 71, ved omtalen av Anatole Frances novelle *Le procureur de Judee, Stattholderen i Judea* (1892). Det heter her at «novellen gjengir en samtale mellom Pontius Pilatus og en venn av ham. Samtalen kommer inn på jødene som Pilatus jo engang har hersket over, og vennen synes at han husker noe om en mann som het Jesus, som ble korsfestet for en eller annen forbrytelse. Kan Pilatus huske ham? «Jesus? Jesus av Nasaret? . . . Nei, ham kan jeg ikke huske.»

Og avsnittet fortsetter:

«Med denne replikken som avslutter novellen, vil Anatole France vise Jesu stilling i samtiden og dermed gjengi kristendommen noen av de proporsjoner den etter hans mening har mistet i løpet av to tusen års altfor uhemmet fremgang.»

Jeg kan her for det første ikke skjønne annet enn at de lærde misforstår ironien. Uansett meninger og oppfatninger, var Anatole France en så betydelig dikter at han ikke øver vold på sine skikkelser. Det er mulig at han hadde en viss sympati for den tidligere stattholder som trett og mett sitter i en villa ved Middelhavet og forsøker å huske. Men dikterens ironi er så stor og ekte at replikken avslører mennesket Pilatus og hans tragedie. Først og fremst det. Pilatus har sett så mange, han kan ikke spesielt huske denne mannen fra Nasaret som ble korsfestet en påske.

For det annet: Bokens egen forklaring om hva Anatole France vil med den siste replikk er med respekt å melde elegant og finslepent snikksnakk som kan bety flere ting.

Altså fnyste jeg. Det er godt å oppdage hvor skarp man selv er. Som en gribb kretset jeg en stund over sidene på jakt etter andre feil. Og jeg kunne slå ned på side 340, i omtalen av Franz Werfel. Det er en forfatter jeg setter atskillig pris på, og jeg leste derfor med spenning dette avsnittet:

«Med årene kom de religiøse spørsmålene stadig mer i sentrum for Werfels interesse. Motsetningsforholdet til

faren — sterkt farget av ekspresjonistisk generasjonsfilosofi — utviklet seg til en konflikt mellom jødisk og kristent, og Werfel ble mer og mer trukket mot katolisismen. På flukt fra nazistene besøkte han Lourdes i 1940 og fikk der impulsen til sitt mest kjente verk, *Das Lied von Bernadette* (1941), sangen om bondepiken Bernadette Soubirou som er Lourdes skytshelgen. Sine siste år tilbrakte han . . .»

Da jeg kom til «de siste år» hadde jeg ikke sett et ord om det mange regner for hans hovedverk. Jeg gikk tilbake i teksten, til de linjene som beretter om hvordan første verdenskrig ble en livsavgjørende opplevelse for dikteren og gjorde at han viste en klart pasifistisk holdning. Ennå ikke et ord.

Som anmelder ble det viktig for meg å få med et så viktig arbeide. Det er *Die vierzig Tage des Musa Dagh*.

De som kjenner boken, vil sikkert forstå min reaksjon. Andre bør lese den.

Er dette bare pirk? Eller kan man ane en helt ubevisst sammenheng fra feil til feil?

Jeg lar spørsmålet stå åpent. Det er noe annet jeg gjerne vil nevne.

I avsnittet i Bind 10 om nordisk litteratur blir det lagt stor vekt på en Nietzsche-linje — fra den dag da Brandes begynte sine forelesninger om Nietzsche på universitetet i København våren 1888 og godt inn i vårt århundre. Denne fremgangsmåte understrekes så sterkt at man faktisk beklager — etter avsnittet om Selma Lagerlöf og Sigrid Undset at man med dem fjerner seg fra den opptrukne linje.

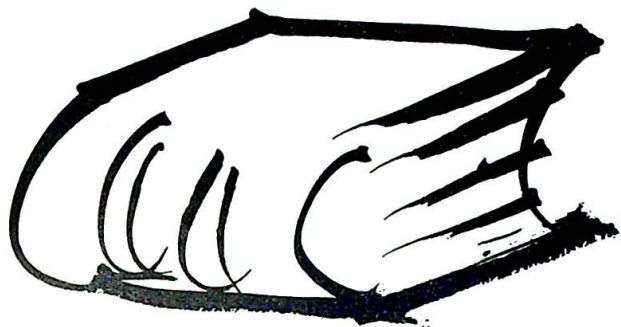
Det er verd å legge merke til omtalen av Sigrid Undset. Den utgjør en side, omtaler hennes liv i Kirken utelukkende med at hun «som Johannes Jørgensen tyve år før, følte seg tiltrukket av den katolske kirkes sikkerhet og autoritet» og avfeier en del av hennes produksjon med de ikke uvennlige, men uforstående ord om at det er bøker «som har forbindelse med hennes katolske tro». I Kristin Lavransdatter har hun «med episk styrke flettet sammen sin fars vitenskap og sitt eget livs indre drama». Kort og greit, men vel egentlig et fattig forsøk på å karakterisere en av verdenslitteraturens storverk?

Igjen mitt spørsmål om det er en sammenheng:

Neppe er det tenkt slik. De forskjellige lærde bidragsyttere gjør utmerket arbeide, så langt jeg kan bedømme noe slikt. Men siden dette som før nevnt er en høyst personlig analyse, må det være lov til å antyde at det på meg virker som om disse lærde kjennere blir rådville, nesten tause når et verdensnavn i bokenes liv konverterer

nært hold

LITTERATURHISTORIE»

eller nærmer seg katolisismen. For dem blir det en privat-sak mellom forfatteren og forfatterens Gud — noe de tar alvorlig feil i. Med sitt geni, med sin viten og med sin forankring i katolsk tro (med nær tilknytning til europeisk kultur) er Sigrid Undset blant annet en som bryter Nietzsche-linjen, ikke en som bare står ved sidelinjen.

Når dette er sagt, er det tid for å rose dette bindet som har gitt meg så mange gleder i romhjulen. Og igjen må jeg få lov til å hoppe:

Castorp, hovedpersonen i Thomas Manns *Trollfjellet* faller utmattet i søvn i sneen og drømmer en drøm som gir ham svaret på hans spørsmål om døden:

«Jeg vil være trofast mot døden i mitt hjerte, men likevel aldri glemme at troskap mot døden og det som er forbli bare er ondskap og mørk vellyst og menneskefiendtlighet hvis den behersker våre tanker og handlinger. For godheten og kjærlighetens skyld må mennesket ikke la døden få makt over sine tanker.»

Det er med denne bok Mann for alvor nådde ut over sitt lands grenser, det var en bok som ble oversatt til de fleste europeiske sprog. Som det heter er Manns livsverk — *Trollfjellet* og andre store romaner og mesterlige noveller — ikke bare et fremragende individuelt forfatterskap, det er samtidig noe som er representativt for en kulturtradisjon, en nasjonalkarakter og en epoke. Man kan selvfølgelig ikke dy seg for å nevne at han blant annet har gått i Nietzches fotspor, det er så. Men egentlig er det noe i ham som også bryter med den plagede filosof. En bit som kanskje forklarer noe mer om dette, finnes i omtalen av novellen *Tonio Kröger*:

«Hans forakt for denne borgerlige verden forvandles nå til kjærlighet, og han forstår at «om noe formår å omskape en litterat til dikter, så er det en borgerlig kjærlighet til det menneskelige, det levende og hverdagslige. «Kunstneren og borgeren er ikke fiender, det er i syntesen av ånd og liv den store kunst oppstår.»

(Et sidesprang her: Illustrasjonene i dette bindet er meget gode. På sidene om Mann finnes for eksempel et bilde fra Viscontis film fra 1971, *Døden i Venedig* og i

farver gjengis et portrett fra Schiller Nationalmuseum av dikteren selv.)

I Herman Hesses *Glassperlespillet*, denne underlige bok om Kastalia stopper vi et øyeblikk, helst fler, ved disse linjer:

«Vi skulle skritte muntert gjennom alle rom,
og ikke lage ett av dem til hjem,
for verdensånden snevrer ikke inn,
men vider ut og løfter oss fra trinn til trinn.
Er vi blitt husvante, fortrolige
i en av livets sirkler, da trues vi
av slapphet. Bare den som ennå ser
det neste oppbrudd, redder seg fra vanens vanmakt.

Kanhende selv vårt eget dødsminutt
vil gi oss nye rom å gjennomvandre,
for livets rop til oss tar aldri slutt . . .
Så ta din avskjed, hjerte, og gå ut i livet.»

Og like etter Hesse-avsnittet kommer Kafka, forøvrig illustrert med et fint fotografi av dikteren og hans forlovede Felice Bauer. Og derfra Robert Musil og hans *Mann ohne Eigenschaften*. Tre glimrende, lærerike og høyst spennende avsnitt for en som leter etter en sammenheng og likevel nyder detaljene.

Det er uråd å nevne alle de forfatternavn som kommer med i dette bindet. Men jeg kan ikke unnlate å ta med Joseph Conrad og Rainer Maria Rilke. Og om Rilke heter det blant annet:

«Dette er altså diktets oppgave, dets hellige misjon: å frigjøre tingenes vesen, å rykke dem ut av dødens og forgjengelighetens verden . . .»

Bind 10 av Verdens litteraturhistorie har — med sine mangler — hjulpet til med å rykke vår litterære fortid, den nære, enda nærmere.

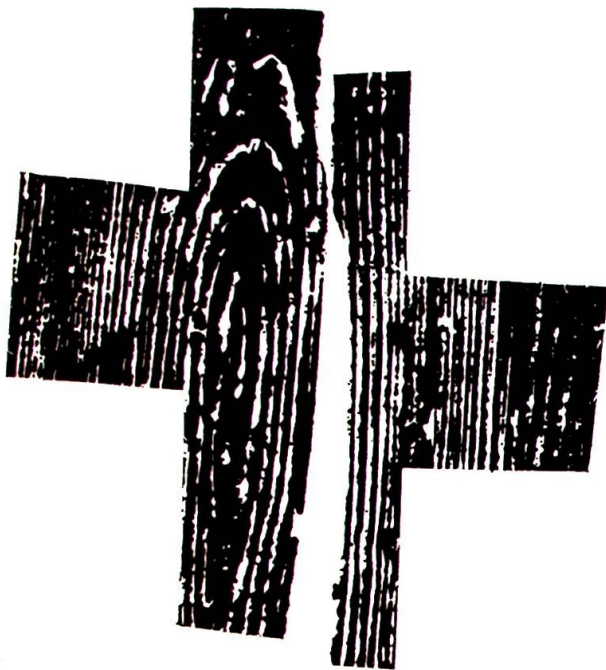
ST. OLAV

KATOLSK

TIDSSKRIFT

HVER 14. DAG

KR. 50,— PR. ÅR

Opprop til bønn for kristen enhet 18.-25. januar 1974

I dagene 18.—25 januar 1974 samles på mange steder i alle verdensdeler kristne av ulike konfesjoner til bønn for kristen enhet og opplever på denne måten sin samhörighet i Kristus.

Også på en rekke steder i Norge har kristne fra ulike samfunn nå i en årrekke i tiden 18.—25. januar kommet sammen for å høre Guds ord, be og tilbe i fellesskap.

Vi vil minne alle troende om bibelordet «Be uavlatelig» (1. Tes. 5, 17) og oppfordre dem som lengter etter kristen enhet, til å be for dette mål sammen med oss, i lønnkammeret, i bønnegrupper, og i offentlige felles bønnegudstjenester 18.—25. januar 1974.

Arne Amundsen
Kaare Berg-Hansen
Jan Boers
Peder Borgen
Sylvi Baardseth
Hans C. Christensen
Haakon Dahlstrøm
Thorvald Dannevig
Henny Driveklepp

Peder Eidberg
Martha Ingegjerd Ellingsen
Svein Ellingsen
Nils J. Engelsen
Asle Enger
F. J. Fishedick
Kaare Frantsvoll
Arno Gerritsma
Tord Godal
John W. Gran
Fredrik Grønningsæter
Alfred Hauge
Torgeir Havgar
Ragnvald Hemstad
Vera Henriksen
Wilhelm Hertman
Olaf Hillestad
Tora Høyskel
Else Johannessen
John Barth Johannessen
Alex Johnson
Per Juvkam
Rolf Karlsen
Trygve Karlsen
Reidar Kobro
Arne Koksvik
Lars Roar Langslet
John Olav Larsen
Edvin Larsen
Per Lønning

Edin Løvås
Per Midteide
Alf Modvar
Alfred Moen
Einar Molland
Vera Molland
Fritjof Mollerin
Enda Mortensen
Brita Paus
Dagfinn Rian
Åge Rønning
Johs. Rüth
Eivind Saxlund
Sverre H. Smebye
Gunnar Spilling
Arvid Strand
Kaare Støylen
Archimandrit Therapon
Einar Thomassen
Finn Thorn
Wilhelm Thronsen
Sverre Tinnå
Gerard Franken
Erling Tønder Wang
Johs. Wember
Jens Wisløff
Jens L. Øen
Sverre Øvergaard
Enok Ådnøy
Andreas Aarflot

Ungdomsarbeidet i 1973

Siste år har Unge Norske Katolikkens Østfoldavdeling begynt å utvikle seg. Det begynte med at ungdommen ved utgangen av 1972 bestemte seg for å få istand et samarbeide mellom Fredrikstad og Halden menighet.

I januar ifjor startet de i Fredrikstad med en ungdomsmesse og juletefest for voksne og ungdom. Etter det ble det hver måned holdt ungdomsmesse. Hver by fikk sin tur.

Sesongen ble avsluttet med en vellykket weekend på sykepleierhytta ved Skjeberg. Weekendprest var Pater Rory Mulligan. Østfoldungdommen var ansvarlig for påskenummeret av «Katolsk Ungdom» og gjorde jobben godt.

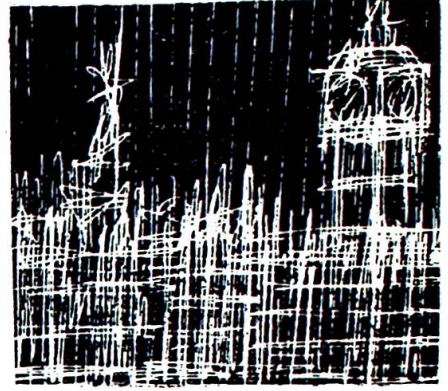
Ettårsdagen feiret vi på Kristi Kongefest i Fredrikstad.

I Halden kom det inn kr. 875,— til Helder Camara aksjonen.

På landsbasis har vi også fått et ord med i laget. En Østfolding var med på hvert halvårlig landsmøte.

(Forts. s. 14.)

«FLODBØLGE» OVER CHINAS KATOLIKKER

Fra hele verden forteller katolske nyhetstjenester ved årsskiftet blant annet følgende:

■ Den katolske kirke i China har blitt skyllet vekk «som av en flodbølge». Det er FIDES, Vatikanets informasjonstjeneste for misjonene som melder dette, og kilden er intervjuer med katolikker som har besøkt fastlandet de siste månedene.

■ Engelsk katolsk presse gjengir en rapport fra Amnesty International som sier at over 60 land har i løpet av de siste ti år brukt tortur under politiske forhør.

■ Den franske bispekonferanses faste råd har i en erklæring helt avvist den marxistiske ideologi og ideen om klassekamp. Marxisme betyr også at den enkeltes frihet knuses, heter det i erklæringen som ble gitt til et møte i Lyon av «kritiske kristne». På konferansen møtte noen franske prester samt delegerte fra 15 nasjoner i Vest-Europa og Latin-Amerika, de fleste sympatisk innstilt til marxismen.

Biskopenes uttalelse som ble sendt som svar på en invitasjon til å delta i konferansen påpeker bl. a.: Hva som enn er de delegertes intensjoner, betyr marxisme et system som virker drepende på individuelle rettigheter og den enkeltes frihet. Ropene fra den russiske forfatteren Solsjenitsyn og den russiske vitenskapsmannen Sakarov forteller om det . . .»

«Vi avviser den marxistiske ideologi og klassekampen. Vi avviser både den falske lære om kjærlighet som misforstår konfliktenes realitet, og vi avviser den falske lære som vil gjøre klassekampen til det avgjørende motiv i historien.»

■ Fra Italia forteller nyhetsmeldinger at feiringen av 1974 som forberedelse til Det Hellige år er begynt. Kirkeklokkene over hele landet ringte for å markere begynnelsen av det som man regner med vil føre nærmere 25 millioner pilgrim�er til Roma i 1975.

■ Den svenske katolske nyhetstjenesten KIT har bl. a. disse opplysningene:

Förhållandet kyrka—stat i Spanien har på senaste tid undergått en dramatisk försämring. Härtill har flera faktorer bidragit; en av de viktigaste torde vara frågan om förnyande av det tio år gamla konkordatet mellan Vatikanen och spanska regeringen. Olika grupper av präster, lekmän och ordensmedlemmar protesterar mot tanken att den katolska kyrkan i fortsättningen skulle acceptera några som helst privilegier från regeringens sida. En annan viktig faktor som bidragit till det försämrade förhållandet mellan kyrka och stat är den nationalistiska, som också omfattar frågan om Francoregimen och de mänskliga rättigheterna.

Dessa problem vilade tungt över det spanska biskopsmötet när det samlades till sin 19:e

session i Madrid 26 november—1 december under ordförandeskap av kardinal V. Enrique Tarracon av Madrid. Officiellt stod på föredragslistan 12 ärenden, varav kan nämnas förberedelserna till den romerska biskopsynoden och till det stundande jubelåret. De känsliga frågorna dolde sig emellertid under rubriken «övrigt», där såväl konkordatsfrågan som den på sistone brännande frågan om skydd för de värnpliktsvägrande torde ha inrymts, jämte det akuta problemet med den nationella oppositionen.

Regeringens proposition om åtgärder vid värnpliktsvägran omfattar bl. a. förslag om fängelsestraff på tre till åtta år, som nu hotar de 268 unga män, som befinner sig i häkte för denna saks skull. Den spanska sektionen för rättvisa och fred, «Justitia et pax», har förklarat at denna lag, om den antas, kommer att innebära de värnpliktsvägrandes «medborgarrättsliga död».

Den fråga som på sistonde bringar kyrka—statförhållandet i gungning är emellertid den s.k. Zamorasaken, dvs. behandlingen av sex katolska präster från den baskiska provinsen i ett specialfängelse för präster i Zamora i norra Spanien. Prästerna, som dömts till mångåriga fängelsestraff för påstådda baskiska upprorsförsök, har protesterat mot de omänskliga fängelseförhållandena med 12 dagars fasta och med att sätta eld på sina tillhörigheter i fängelset. Behandlingen av de sex prästerna har försakat en rad av solidaritetsprotester i olika delar av landet, med såväl präster och ordensmedlemmar som

(Forts. n. side.)

GUDSTJENESTER PÅ SØN- OG HELLIGDAGER		Stille messe	Høy-messe
OSLO: <i>St. Olavs kirke</i> Akersveien 5 tlf. 20 72 26 - 20 72 44	lörd.:	19.00	—
	sønd.:	9.30	11.00
		19.00	—
<i>St. Hallvard kirke</i> , Fransiskanerne, Enerhauggt. 4, tlf. 67 23 83		8.35 18.00	11.00 —
<i>St. Dominikus kirke</i> , Dominikanerne, Neuberggaten 15, tlf. 55 07 71		9.00 18.30	11.00 —
<i>Vår Frue Villas kapell</i> , Montebello, Ullernchausséen 52, tlf. 55 18 21		9.00	—
<i>Grefsen kapell</i> , Glads vei 23, tlf. 212355		11.00	9.30
<i>Lunden kloster</i> , Øvre Lunden, tlf. 212587			18.00
ARENDAL: <i>St. Franciskus kirke</i> , Tyholmen, tlf. 22 209		8.00	10.45
BERGEN: <i>St. Paul kirke</i> , Christiesgt. 16, tlf. 21 54 10		9.00	11.00
<i>Vår Frue kirke</i> , Helleveien, tlf. 22 73 53 - 25 77 07		10.00	—
<i>Florida kapell</i>			19.00
DRAMMEN: <i>St. Laurentius kirke</i> , Cappelsngt. 1, tlf. 83 20 19		8.30	10.30
FREDRIKSTAD: <i>St. Birgitta kirke</i> , Kongensgt. 9, tlf. 11 438		9.00	11.00
HALDEN: <i>St. Peters kirke</i> , Kristian V's pl. 1, tlf. 81 168		8.00	10.45
HAMAR: <i>St. Torfinns kirke</i> , Torvgt. 113, tlf. 23 751		8.30	11.00
HAUGESUND: <i>St. Josefs kirke</i> , Haralds gt. 21, tlf. 23 195		8.30	11.00
HØNEFOSS: <i>St. Theresias kirke</i> , Vesterngt. 5, tlf. 21 266		9.00	11.00
KRISTIANSAND S: <i>St. Ansgar kirke</i> , Kirkegt. 3, tlf. 24 255			11.00
LILLEHAMMER: <i>Mariakapellet</i> , Weidemannsgt. 3, tlf. 52 550		—	10.00
LILLESTRØM: <i>St. Magnus kirke</i> , Romeriksgt. 1, tlf. 71 28 85		9.00	11.15
MOSS: <i>St. Mikals kapell</i> , Ryggeveien 24, tlf. 41 038		—	11.00
PORSGRUNN: <i>Vår Frue kirke</i> , Sverresgt. 26, tlf. 50 793		8.30	11.00
STABEKK: <i>Maria kirke</i> , Nyveien 17, tlf. 53 77 35		8.30 19.00	10.45 —
			9.30
STAVANGER: <i>St. Svithun kirke</i> , Dronningens gt. 8, tlf. 25 534		8.30	10.45
TØNSBERG: <i>St. Olavs kirke</i> , Sandefjordsgt. 1, tlf. 11 949		8.00	10.45
TRONDHEIM: <i>St. Olaus kirke</i> , Prinsensgt. 2a2		8.45 19.00	11.00 —
Biskopen og prestegården tlf. 21 214			
<i>St. Elisabeth hospital</i> , Ila, tlf. 21 670		6.15	—
KRISTIANSUND N: <i>St. Eystein kirke</i> , Flintegt. 5, tlf. 72 779		8.00	11.00
LEVANGER: <i>St. Torfinns kirke og</i> <i>St. Eysteins sykehjem</i> , Jernbanegt. 29		8.30	11.00
MOLDE: <i>St. Sunniva kirke</i> , Parkveien 23, tlf. 51 467		8.30	11.00
ÅLESUND: <i>Vår Frue kirke</i> , Nørvesund, tlf. 37 558		8.30	11.00
TROMSØ: <i>Vor Frue kirke</i> , Storgt. 94 Biskopen og prestegården, tlf. 3604		19.30	11.00
<i>St. Elisabethsøstrene</i> , Mellomvn. 47, tlf. 81 487		8.00	—
BODØ: <i>St. Eysteins kirke</i> , Hernesveien 22, tlf. 81 783		8.15	10.30
HAMMERFEST: <i>St. Mikal kirke</i> , Salsgt. 52, tlf. 11 447 (I.VII—31.VIII St. Elisabeth Institutt, tlf. 11 392)		19.00 8.00	11.00 —
HARSTAD: <i>St. Sunniva kirke</i> , Skolegt. 4, tlf. 61 501		8.00	10.30

PRESTER HUNGERSTREIKER I FRANCOS SPANIA

Forts. fra forrige side

ledande katolska lekmän engagerade. Bl. a. ockuperade en grupp på omkring 100 personer den apostoliska nuntiens bostad i Madrid 10 november, och en annan grupp av ungefär samma storlek samlades till protestmöte i en kyrka i Barcelona; samtliga medlemmar i den sistnämnda gruppen har arresterats och ådömts höga böter. Bland de drabbade befinner sig såväl framstående jurister och professorer som medlemmar av de förbjudna arbetarrörelserna.

Till den senaste händelseutvecklingen hör att den spanska regeringen har uppmanat Vatikanen att kalla hem den apostoliske nuntien i Madrid, ärkebiskop Luigi Dadaglio, för att ha öppnat nuntiaturen för de protesterande katolikerna 10 november. Vidare har regeringen anklagat två av biskoparna för att ha «förtalat och förolämpat» regeringen. Anklagelsen gällde biskoparna A. Anoveros av Bilbao och A. Palenzuela av Segovia, som båda hade tagit ställning för de fängslade baskiska prästerna. Slutligen har en regeringen närliggande tidning, Fuerza Nueva, betecknat de sex hungerstrejkande prästerna som «fosterlandsfärrådare och banditer» och deklarerat att «de borde ha ställts inför en exekutionspatrull» (för att de protesterade genom att tända på sina tillhörigheter).

Den av utvisningshot drabbade nuntien Dadaglio mottogs i Madrid av det församlade biskopsmötet inför vilket han deklarerade: «Jag har rent samvete, för jag anser att jag har handlat som präst, biskop, påvligt sändebud och vän till Spanien.» Biskopsmötets ordförande, kardinal Tarancon, sade att nuntien varit biskoparna till mycket stor hjälp i deras ansträngningar att få till stånd försoning, att han delat deras svårigheter och understött dem i deras komplicerade uppgifter. Han underströk att det förelig-

ger risk för att enheten i den katolska kyrkan i Spanien skall lida skada. «Biskoparna har en viktig uppgift att verka för försoning inom och utom kyrkan.»

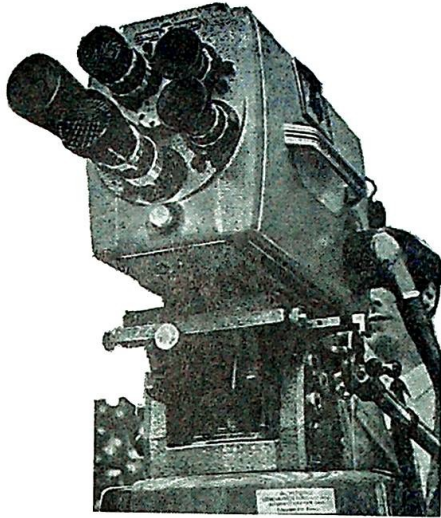
Under biskopsmötets fortsatta förhandlingar sökte en grupp på 80 katoliker genom att okkupera ärkestiftets prästseminarium i Madrid påverka biskoparna att göra ett uttalande i kyrka—statfrågan. Polisen utrymde prästseminariet och arresterade tre präster, en ordenssystem och generalsekreteraren för den spanska sektionen för rättvisa och fred. I en gemensam deklARATION värdjade biskopsmötets medlemmar vid mötets avslutning 1 december till den spanska regeringen att «behandla alla dem med mildhet som av olika anledningar berövats friheten». Samtidigt tog dock biskoperna uttryckligen avstånd från vissa kristna gruppers agerande genom «oacceptabla metoder» för att söka påverka händelseutvecklingen.

■ *Var tredje novis* i de katolska klostren i Frankrike förra året inträdde i en kontemplativ orden, enligt uppgift från ordensföreståndarnas samsambetsutskott. De kontemplativa klostrens medlemantal utgör en tiondedel av alla katolska ordensmedlemmar i Frankrike. Det finns 39 manliga kontemplativa kloster med sammanlagt 1775 medlemmar. Den största gruppen utgöres av trappisterna med 830 medlemmar; där-efter kommer benediktinerna med 780.

Antalet kvinnliga kontemplativa kloster i Frankrike är 319, med 9625 medlemmar. Här är karmeliterna den största gruppen med omkring 3000 medlemmar, följd av benediktinerna med 1945 och Besökelseorden med 1632 systrar.

Franciskanpatern J. F. Barbier, som är generalsekreterare vid ordensföreståndarnas samsambetsutskott, framhåller att ökningen av antalet ordenskan-

didater på den kontemplativa sidan tyder på «ett återvändande till bönen» i Frankrike. Enligt pater Barbier ställer föreståndarna inom de kontemplativa ordnarna numera mycket stränga krav på de nyanmäldas psykologiska stabilitet. Postulanttiden har förlängts, alla kandidater underkastas en psykologisk undersökning, och de som befinnes lida av neuroser eller ta sin tillflykt till klostret i försök att fly undan världen avvisas obevekligt.

Det stränga urval som sålunda sker bidrar till att de som antas verkligen är religiöst motiverade. Trots detta kan man, ansåg pater Barbier, på sätt och vis dra en parallell till hippierörelsen med dess drag av återvändande till naturen och det sunda livet, givetvis med en andlig rimension tillfogad.

■ *Den påvliga kommissionen* för utredning om kvinnans roll i kyrkan och samhället sammanträdde för första gången 15–17 september, varvid alla ledamöter utom en deltog (KIT 16 s. 444). Det var i våras som påven Paulus VI utnämnde 25 medlemmar, varav 15 kvinnliga, att ingå i utredningen. Enligt föredragningslistan diskuteras fyra ämnen som i fortsättningen skall behandlas av fyra motsvarande utskott: 1. Antropologiska synpunkter på kvinnan-mannen som Guds avbild. 2. Bibelteologiska synpunkter på kvinnan-mannen i deras speciella relation till Gud. 3. Kvin-

nans roll i samhället: exempel-samling från olika länder. 4. Kvinnans roll i kyrkan: var står kvinnan, och var skulle hon kunna stå?

Enligt N. C. News Service hade man även frågan om kvinnans tillträde till prästämbetet uppe till diskussion, även om detta frågekomplex ej ingår i det av påven givna uppdraget.

Kommissionens medlemmar mottogs av påven Paulus VI 17 november. Han framhöll att deras uppgift består i att «verifiera, förklara och granska uppfattningarna om kvinnans funktion i dagens kyrkolov». För att kunna fullgöra sin uppgift måste kommissionen, sade påven «försvara, skydda och garantera kvinnans värdighet med den övertygelse och stolthet som detta ideal kräver».

Nästa sammanträde hålls i juni 1974.

■ Det danske «Katolsk Forum» forteller bl. a.:

Ifølge udsagn fra en præst, der er beskæftiget i undervisningen, er en levende, utraditionel tro på Jesus ved at tage til i USA, og de, der tilslutter sig den, har desuden noget værdifuldt at sige til den traditionelle kirke med dens institutioner.

«I 1966,» siger pastor McBride, «prangede Time Magazines et af sine titelblade med ordene «Gud er død». «Og allerede i 1973,» fortsætter han, «fornemmer vi tydeligt, at Jesus lever. En troserfaring i Kristus baner sig vej i amerikansk kultur og ud over hele landet.»

«I 1966 udtalte John Lennon

fra The Beatles, at disse var mere populære end Jesus Kristus,» sagde pastor McBride på en kongres om religionsundervisning i kirkeprovinserne Atlanta. The Beatles er siden blevet opløst, Georg Harrison synger «My Sweet Lord». Bebudelses-sange som «Amazing Grace» og «Bridge over troubled Water» bølger ustandseligt ind i vore stuer. «Godsjell» bryder ind som et middelalderligt mysteriespil på musik.»

Pastor McBride, som er direktør for det Nationale Nævn for religionslærere indenfor det Nationale Katolske Lærerforbund, siger, at de såkaldte Jesus-People, de protestantiske Evangelister og de katolske Pinsevenner er de tre former, der i vore dage giver udtryk for troen på Jesus. Disse tre grupper, siger han, lægger vægt på værdien af inderlig personlig bøn til Jesus og en personlig erfaring af Helligånden. «I mange tilfælde er der klart tale om en omvendelse fra et liv i fortvivlelse til et liv i glæde og håb.» Disse grupper taler alle tre om Jesus som en «ven» og forkyn-der, at enhver kan komme i direkte forbindelse med Gud, når man giver sig Jesus i vold og lader sig «gendøbe» i Helligånden.

Pastor McBride erklærede som sin personlige overbevisning, at «denne udvikling peger på en religiøs vækkelse i 70'erne», selv om den jo nok nu og da strander i overdreven iver og har udvortes former som Jesus-T-shirts og Kristus-ankelure. «Trods dette,» siger præsten, «er jeg overbevist om, at vi kan lære noget af denne bevægelse.»

Bønn for kristen enhet

1974

Hefte med bønner og tekster samt forslag til gudstjenesteordning. Velegnet til bruk også i den enkeltes andakt. Utgitt av Bønneuken for kristen enhet.

Bestillinger sendes: Andaktsbokselskapet, Munchsgate 2, Oslo 1.

Pris kr. 0,75 pr. stk. For 100 eks. kr. 70.

ET EUROPA-REGNSKAP

*V*i tillater oss her å gjengi en artikkel Carl Fredrik Engelstad skrev i Aftenposten for å en måned siden. Det er en omtale av forfatteren Jens Bjørneboes siste bok «Stillheten» og kan vel karakteriseres som et oppgjør med forfatterens pessimistiske syn.

Jens Bjørneboes nye bok «Stillheten» er, om ikke en fortsettelse, så en videreføring av hans to tidligere bøker «Frihetens øyeblikk» og «Krutttårnet», og det avsluttende ledd i hans undersøkelse av — eller rettere: parafrase over — «grusomhetens historie». Han karakteriserer selv boken som en antiroman, og med rette: leseren vil savne enhver sammenhengende handling, enhver dyperegående individuell menneskeskildring. Boken har en slags ramme: forfatteren befinner seg i en by i Nord-Afrika, som han gir noen raske, ekspressive bilder fra, og han fører stadig samtaler med en sort afrikaner ved navn Ali, som representerer ikke-europérens syn på Europa. Men ellers er boken en springende og tilsynelatende usammenhengende rekke skildringer av de grusomheter menneskene, og da fremfor alt européerne, har begått opp gjennom historien — interfoliert med snavshots fra forfatterens egen turbulente og konfliktredne barndom og ungdom.

Boken er, som alltid når Bjørneboe setter seg til skrivemaskinen, utmerket og til dels ypperlig skrevet — selv om han iblant mister besinnelsen i sin pasjonerte iver og da kan dumpe ned på det rent gymnasiale plan i både resonnementer og formuleringer. Boken skiller seg ut fra de to tidligere i rekken nettopp ved sin karakter av «antiroman», den er ikke noe dikterverk som de andre var det, og kan overhodet ikke vurderes som «skjønnlitteratur». «Stillheten» er et personlig dokument, en slags bekjennelse og et statusoppgjør, og en vurdering av boken må nødvendigvis også ligge på dette plan.

Hva er så Bjørneboes anliggende?

Hans blikk på både historien og samtiden leder ham til den pessimistiske konklusjon: at det må være noe fundamentalt

sykt ved selve livet, fordi grusomheten er et integrerende ledd i all tilværelse. Men fremfor alt retter han oppmerksomheten mot de grusomheter européerne har begått i historiens løp, mot hverandre og mot andre kulturer. En hovedsak for ham blir å skildre de spanske conquistadors fullkomment avsindige fremferd i Mellom- og Syd-Amerika, men da som symbolsk uttrykk for noe som har gjentatt og gjentatt seg opp gjennom historien; hans samtaler med Ali gir ham for eksempel en naturlig foranledning til å ta opp kolonialismens og imperialismens nedslag i Afrika. — Sammenstillingen av disse historiske kjensgjerninger med hans egne opplevelser i hjem og skole er ikke tilfeldig eller uberettiget: verdinormer, adferdsmønstre og oppdragelsesmetoder avspeiler i smått hva historien forteller om i stort: en forrykt undertrykkelse, en fullstendig rabiatt uvilje mot alt som tar seg den frihet å være anderledes, og som man altså ikke behersker. Undertvingelse som prinsipp, og helst med en glorie av uselvisk idealisme, enten man undertvinger azteker for å «frelse» dem eller undertvinge barn for å gjøre dem veltilpasset snille, mens grunnmotivet hele tiden er å mele sin egen kake.

Denne syke holdningen er, slik ser Bjørneboe det, etterhvert blitt ført frem til et punkt hvor ingen botemidler lenger er mulige. Det eneste svar som kan og vil løses ut, er «Revolusjonen, den store flodbølgen som vil reise seg og velte innover oss, en bølge av hat og ild og blod. Det eneste vi kunne ha gjort, var å gjøre revolusjonens arbeide frivillig, gjøre det selv. Bølgen ville ha blitt mindre blodig da. Men vi orket ikke å gjøre revolusjonens arbeide frivillig, så den vil komme på sin egen måte.»

Det er ingen som helst grunn til å tvile på oppriktigheten i Bjørneboes fortvilelse og pessimisme, selv om den iblant kan få et visst streif av lettvent positur. Han står jo heller ikke alene. Allerede Spengler imøteså en «Untergang des Abendlandes», — skjønt man kanskje skulle trekke linjen enda lenger tilbake, til f. eks. Nietzsche, som Bjørneboe på forskjellig vis er åndsbeslektet med. Og den europeiske pessimisme har vært ført videre i de siste generasjoner, hvor bl. a. oppgjøret med imperialismen har tilspisset seg så sterkt og også er blitt stadig mer følelsesladet. Det som er skjedd parallelt er, at den europeiske selverkjennelse er i full fart med å utvikle seg til et rent morbid europeisk selvhat, særlig i intellektuelle kretser; det er egentlig et bemerkelsesverdige fenomen at nettopp mennesker som skulle ha sin styrke i et gjennomarbeidet resonnement, slipper løs et følelsespotensial så sterkt at den intellektuelle overveieelse bare skulper som skum på bølgetoppene. Få ting avslører den europeiske krise så sterkt som nettopp dette forhold, og Jens Bjørneboe representerer tendensen på en karakteristisk måte,

Det er all grunn til å ta dette ytterst alvorlig. Dersom Bjørneboe har rett i sitt syn, nemlig at det er noe pervertert ved selve livet, og at denne perversjon ikke bare er uopprettelig, men også brer seg mer og mer (takket være Europa og den vestlige «sivilisasjon», som har satt og setter sine spor overalt), så er det samtidig klart at det ikke nytter noe å småflikke på «systemet» med noen humane småforbedringer hist og her, da vil Revolusjonen uvegerlig komme. Men i så fall ikke som noen løsning, men som en total tilintetgjørelse, nettopp i «hat og blod og brann».

Absurditeten i Bjørneboes resonnement ligger ikke i hans pessimisme, men i at

STYRET I DISTRIKSFORBUND SØR-NORGE OG MARIAKONGREGASJONEN

innbyr herved til et møte på Enerhaugen torsdag den 17. jan. kl. 19.30.

Gunnel Vallquist med panel innleder til debatt om «Kvinnen i Kirke og Samfunn».

Messe i St. Hallvard Kirke kl. 19.00.

han så ensidig kaster all skyld på Europa (hvilket han i realiteten insisterer på, til tross for at han uttaler vagt almindelig at det er selve livet det er noe «sykt» ved). I sitt samtidig seende og blinde Europahat retter han all oppmerksomhet mot de uomtvistelige européiske misgjerninger opp gjennom historien, men ser bort fra at maktvilje, erobrertrang, undertrykkelse, griskhet og alle mulige andre former for urett har trives under alle himmelstrøk til alle tider og gjør det fremdeles og at den ene kultur etter den annen er blitt lagt øde av overmektige fiender lenge før det fantes noe som kan kalles Europa. Særpreget for Europa er ikke alle disse negative egenskapene, som snarere må tilskrives den menneskelige natur, men at vår verdensdel har formådd å kombinere dem med en vitenskapelig og teknisk utvikling som har gjort ødeleggelsespotensialet totalt. Denne utvikling er ikke lenger noe Europa har monopol på, den tilhører nu «verdenscivilisasjonen», som dermed har et samlet ansvar for sin videre skjebne. Et ansvar som forøvrig må være fiktivt dersom Bjørneboes deterministiske pessimisme holder stikk, for da vil tilintetgjørelsen komme uansett. Ethvert snakk om verdensrevolusjon som en «løsning» er da uten videre romantisk svada, eftersom det forut for den nødvendigvis vil gå en ny verdenskrig — som ikke vil etterlate noen verden å revolusjonere.

Spørsmålet blir da om det finnes noe alternativ. Det er ikke noe lettvinnt spørsmål, og det nytter heller ikke å avfeie det med lettvinnte svar. Verden befinner seg på randen av sammenbrudd, fordi menneskene — over hele kloden — behandler både hverandre og sine ressurser med en blind tankeløshet som grenser til det totale idioti, og det er vanskelig å se noen lystelige tegn til at de foreløbig har tenkt å holde opp med det. Det er et spørsmål om samfunnsordninger og politikk; men samfunnsordninger og politikk blir ikke til av seg selv og forandrer heller ikke seg selv. Begge deler uttrykker

og avspeiler menneskelige holdninger — og så lenge menneskelige holdninger blir bestemt av egoisme, kortsynt griskhet og selvforherligende fordommer, er det ingen chance for at politikk og samfunnsordninger skal avspeile noe annet, og dermed er utgangen gitt på forhånd.

Det følte som et sterkt apropos til dette da jeg nettopp leste noen ord av Tor Jonsson i hans nyutkomne «Tekster i samling»:

«Alltid kjem ein attende til det same: Mennesket må skifte huglag. Denne mosegrodde vismannsråda kan synest å vera over evne. Men vi har ikkje noko val, anten får vi freista råda eller leva vårt lygnfylte svart-og-kvitt-liv» — vi kan tilføye: til «flodbølgen» kommer.

Og her er vi ved noe som Jens Bjørneboe i sitt innbitte og alomodiske européerselvhat later til å glemme, eller overse, eller ikke ha bruk for i sitt resonnement:

Europa er ganske visst det griskhetens, grusomhetens og urettens Europa som han fremstiller — det nytter ikke å se bort fra de historiske kjensgjerninger. Men det nytter heller ikke å se bort fra den kjensgjerning at Europa samtidig har vært noe annet og mer. Parallelt med alt det som fra vårt stade idag er fordømmelsesverdig i den européiske historie, har det her som knapt i noen annen kulturkrets pågått en intens erkjennelses- og selverkjennelseskamp, innenfor religion, diktning, filosofi og psykologi — en kamp for å avsløre og analysere de negative og destruktive krefter i menneskesinnet, som har skapt de desperat ødeleggende og selvødeleggende holdninger. Det har vært en hard kamp og en tornefull erkjennelsesvei, og gudene skal vite at ingen av delene er avsluttet. Men noe får vi tro er oppnådd, tross alt.

Det har vært og er et spørsmål om hva som ligger i ordet «menneskeverd». Når Europa, med alt det negative som kan sies om det, aldri er blitt trett av å granske det spørsmålet, så skyldes det

først og fremst kristendommen, ganske uansett Kirkens forsyndelser og forsømmelser, men det skyldes også diktere, tenkere og forskere og mirabile dictu også politikere, som her har sett selve det avgjørende problem. Og når begreper som humanitet, frihet, solidaritet og sosial rettferdighet tross alt står på dagsordenen som de gjør, så er de sandelig ikke kommet flytende på en fjel, de er fruktene av en åndskamp gjennom flere tusen år, en åndskamp som først og fremst har vært utkjempet på européisk grunn. Det er noe slagord-profetene idag enten ikke vet, fordi de mangler kultur-menneskets forhold til historien, eller glemmer fordi det ikke passer inn i det falske regnskap de forsøker å gjøre opp, slik tilfelle er med Bjørneboe. Men det

(Forts. neste side)

FYRINGSOLJE

brukes av

St. Dominikus kirke	}	Oslo
Lunden kloster		
St. Elisabethsøstrenes Pleiehjem		
Sta. Katarinahjemmet		
St. Olavs kirke		
Bispegården	}	Arendal
St. Joseph's Institutt		
Vor Frue Hosp. Nerveavd.		
St. Franciskus Kirke		
St. Franciskus Hosp.		
St. Pauls Kirke	}	Bergen
Vår Frue Kirke		
Marias Minde		
St. Franciskusøstrenes Moderhus		
Øyenklinikken		
St. Josephs Hosp., Drammen	}	Hammerfest
St. Torfinns Klinik, Hamar		
St. Elisabeth Inst.		
St. Mikals Kirke		
St. Mikals prestegård		
St. Theresia Hosp.	}	Hønefoss
St. Franciskus Hosp.		
St. Magnus Kirke		
St. Magnus presteg.		
St. Elisabeths Hosp.		
Vår Frue Kirke	}	Tromsø
Bispegården		
St. Olavs Kirke,		
Bispegården		
St. Olavs Kirke		
St. Olavs Prestegård	}	Tønsberg
St. Olavs Klinik		

Ved bestilling av olje:
Oslo 68 34 60 - Service 68 34 66

HALDEN

F. JØRGENSEN

Aut. rørlegger - Rørhandel

Tlf. 1844

Karl Knap 1/2

Tlf. 2710

Bygningsartikler - Rør og Maskinforretning

Linoleum

Et Europa- regnskap

(Forts. fra forr. side)

kan være grunn til å minne om hva Vilhelm Grønbech et sted sier om «de pionérer som har hjulpet til med å overvinne gamle forutfattede meninger og erobre nye opplevelser som vår slekt ikke kan unnvære. Nu er de overflødige og vi kan le av dem: for vi har arvet det de stred for å erverve».

Om det de stred for å erverve, deri innbefattet en dypere forståelse av menneskeverdet og nødvendigheten av at «mennesket må skifte huglag», virkelig kan bli menneskehetens redning der den med rask fart beveger seg mot katalysmen, er et åpent spørsmål. Men sikkert er det at det er her, og bare her, et spredt håp er å øyne. Men det forutsetter at dette blir et brennende personlig anligende for oss, så brennende at det fremtvinger konsekvenser for våre holdninger.

Kan Bjerneboes desperate bok bidra til å gjøre dette klart for oss, har den ikke vært skrevet forgjeves.

Jens Bjerneboe:
STILLHETEN
Gyldendal

BERGEN

Peter M.

KOLDERUP

Strandgaten 60

Glass - Porselen - Stentøy

VESTA · HYGEA

MED TANKE PÅ FREMTIDEN

ST. OLAV

KATOLSK TIDSSKRIFT

HVER 14. DAG

KR. 50,— PR. ÅR

Ungdomsarbeidet . . .

(Forts. fra s. 8.)

Forøvrig er Haldenungdommen meget flink til å være med på weekends og leirer på Mariaholm. Det er ikke tvil om at dette kommer deres religiøse utvikling til gode.

I året som kommer, vil vi satse på et fellesmøte hver måned og prøve å starte med gruppearbeid. Det har vist seg at det er interesse for en Taize-meditasjonsgruppe, en teatergruppe og et musikk-team.

GERTRUD APPELMAN,
ungdomsassistent.

BERGEN

$\frac{1}{5}$ Kr. Madsens Bok- og Papirhandel

Bryggen 5 - Loppen - Telefon 11 482

BERGEN

HOPSDAL & DAHL A/S
Aut. Installatør, TV-, Radio-
og Utstyrforretning
TORNØEGARDEN - BERGEN

K. & J. SOLHEIM
Kjøtt - Pålegg - Delikatesser
Egen Pølsefabrikk
Tlf. 99 016 Bergen
Solhelimgt. 25

ERLING KRAGE A/S

PRYD- OG BRUKSKUNST

Bergen

Telefon central 14 110

Telegramadresse: «Kjell»

NYGARDSGT. 19

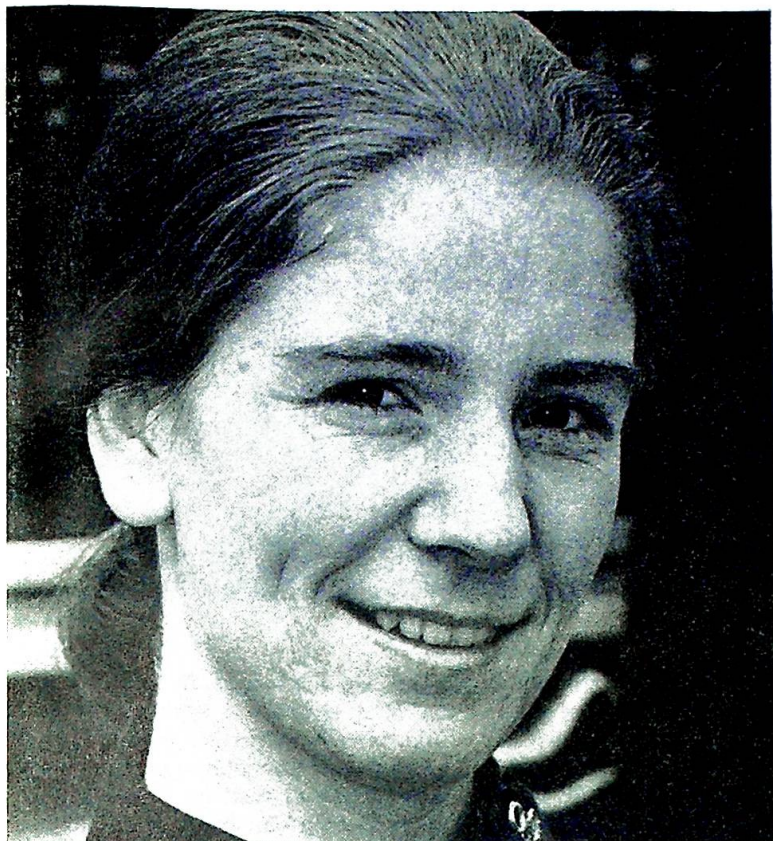

Se vårt
utvalg i
RAMMER

Kjøkkenutstyr i rustfritt stål

DIDR. ANDERSEN & SØN A/S

Telgr.: Glas Bergen Tel. 15 090

Våre intervjuer

Vi har det siste året forsøkt å lave intervjuer med prester, ordenssøstre og legfolk. Bildet til venstre er av et av «ofrene», søster Astrid i Akersveien — den gangen vi pratet med henne arbeidet hun på Villa Gjennomtrekk blant alkoholikere og uteliggere, idag er hun såvidt vi vet opptatt med sosialskoler og mer teori. Redaksjonen kommer til å fortsette med disse intervjuene i 1974, men vi har et spørsmål til våre lesere:

Har dere ikke selv mennesker dere synes burde komme i spaltene på denne måten? Kvinner eller menn som gjør en god jobb i og utenfor Kirken, noen som kan virkelig gode historier, personer som kommer fra andre steder på verdenskartet osv.

Send oss noen få ord med et forslag.

RED.

<p>OSLO</p> <p>MALERMESTER</p> <p>Otto Foerster</p> <p>utfører allslags maler- og tapetserarbeider</p> <p>Tif. 21 69 06</p>	<p>OSLO</p> <p>Byggevarer - Beslag - Ovner Verktøy - Fliser - Linoleum Tapeter - Farvehandlvarer Kjøkkenutstyr</p> <p>THIIS & CO. A/S</p> <p>Haakon VII's gt. 1, Oslo Sentralbord 41 77 30</p>	<p>OSLO</p> <p>THRONSEN & CO.</p> <p>BOKTRYKKERI</p> <p>Bernh. Getzgt. 3 b, Oslo Telefon 20 40 02 - 20 70 02</p>
<p>TASEN BOK- OG PAPIR A/S</p> <p>ERLING THORNE</p> <p>Kaj Munks vej 41, Oslo 8 Tif. 23 02 40</p>	<p><i>E. Sunde & Co. Rørleggerbedrift A/s</i></p> <p>VARME- SANITÆR OG SPRINKLERANLEGG</p> <p>Ulvenveien 89, Økern, Oslo 5. Tif. 67 77 83</p> 	
 <p>Spesialforretningen i RUSTFRIE STALARTIKLER KNUT JUUL CHRISTIANSEN Stortings pl. 7 — Oslo 1</p> <p>Telefon (02) 33 36 24 33 55 25</p> <p>Telegr.adr.: Rustfriknut</p>	<p>T. S. JACOBSEN</p> <p>BEGRAVELSESBYRA</p> <p>Ullevålsvn. 1 - Oslo</p> <p>Privat 55 77 87 - 69 43 72 Tif. 20 79 06 - 20 79 05</p>	 <p>NEBB</p> <p>Stedet for alt elektrisk</p> <p>ØVRE SLOTSGATE 8, OSLO</p>

GISLENE ER VÅRT VÅPEN

Eksploatereren Costa-Gavras, som arbeider i Frankrike, har på mange måter skapt sin egen film-genre, nemlig den som er blitt kalt den politiske thriller. Han ble først kjent med den fortattede filmen *Z* om oberstenes Hellas, deretter med *Tilståelsen* om Slansky-prosessen i Tsjekkoslovakia. Genren er blitt forsøkt imitert bl. a. av Yves Boisset i *Attentatet*, som hadde premiere her i landet for ett år siden. *Z* og *Tilståelsen* bar begge preg av å være lagt svært nær opp til de virkelige begivenhetene, samtidig som regissøren fylte filmene med en fortettet spenning som var nesten uutholdelig.

I sin nye film, *Gislene er vårt våpen* (*Etat de siège*), vender Costa-Gavras oppmerksomheten mot Latin-Amerika og USA's virksomhet i disse landene. Filmen foregår i et lite søramerikansk land, lett gjenkjennelig som Uruguay, med et korrumpert regime, et maktesløst parlament og en sterk politietat. Mot regimet står en revolusjonær bygerilja, Tupamaros, som nevnes ved navn, og som politiet og de militære forsøker å utrydde. Men bak politiet igjen står USA, i filmen representert ved Philip Santore (*Yves Montand*). Han opererer, under dekke av en fredelig utviklingsorganisasjon, AID, som den virkelige sjef for det lokale politi, som også er utdannet ved hans politiakademi i USA og opplært i moderne metoder, bl. a. tortur. Hans tidligere karriere omfatter bl. a. Brasil, hvor han tilfeldigvis befant seg før, under og like etter maktovertagelsen i 1964. Sammen med et par utenlandske diplomater blir Santore tatt til fange og holdt som gissel av Tupamaros for å fremtvinge frigivningen av de politiske fangene i landet. Da dette ikke lykkes, og poli-

tiet tar til fange en viktig gruppe av de revolusjonære, blir Santore skutt.

I hvilken grad filmen beskriver virkeligheten hva USA's rolle og innflytelse i Latin-Amerika angår, ligger det selvsagt langt utenfor en vanlig filmanmeldelse å ta standpunkt til. De ytre begivenhetene er det imidlertid forholdsvis lett å kjenne igjen, og filmen har det samme intenst autentiske preget som både *Z* og *Tilståelsen* hadde. Dette gjør at man sitter igjen med en sterk fornemmelse av at virkeligheten, også den politiske, langt overgår i dramatik og grusomhet alt hva den rene diktning kan prestere.

Men av én eller annen grunn kjennes det som om Costa-Gavras har et adskillig fjernere forhold til det stoffet han behandler i *Gislene er vårt våpen*, enn i sine tidligere filmer. Både Tupamaros og Philip Santore skildres fjernt og kjølig sympatisk. De unge revolusjonære blir fremstilt som en flokk idealister, sympatiske og glødede, men som handler uten egentlig å være klar over hva de setter i

gang. Og Santore, som jo lett kunne ha blitt skurken i stykket, er slett ikke noen usympatisk mann. Han er en som gjør sin jobb, og som virkelig tror at han er med på å forsvare demokratiet og den frie verden når han lærer opp latinamerikanske gorillaer til å benytte seg av de siste raffinementer innenfor forhørsteknikkens område. Men man oppdager at han i virkeligheten jo bare er en lakei for andre interesser, som nesten aldri vises i filmen, krefter som Santore ikke forstår rekkevidden av og som de revolusjonære ikke kan få tak i. Gislene er bare stråmenn som nærmest bare har symbolsk verdi, og som de egentlige motstanderne lettvindt kan la falle når de har utspilt sin rolle. Men selv om *Etat de siège*, til tross for at den er uhyre elegant og dyktig laget, må sies å være noe svakere enn de to tidligere filmene som Costa-Gavras har kommet med, er det en fengslende og veltalende film som i aller høyeste grad er severdig.

P. H.

ST. OLAV

KATOLSK TIDSSKRIFT FOR RELIGION OG KULTUR

Ansvarshavende redaktør: Åge Rønning.

Faste medarbeidere: Hallvard Rieber-Mohn O.P., D. J. Boers O.F.M.

Redaksjonens adresse: Akersveien 5, Oslo 1, telefon 20 72 26.

Redaktøren privat 28 01 04.

Ekspedisjon og forlag: Akersveien 5, Oslo 1.

Kontortid 9—16. Lørdag 9—14. Telefon 20 72 48.

Abonnement (direkte ell. gjennom postkontorene). Kr. 50 pr. år. Kr. 25 pr. ½ år. Utlandet kr. 60.

Annonser: 10 dager før utg.dagen. 24 nr. årlig. - Postgiro 204 648.